

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, 1. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Pred štiridesetimi leti.

V teh dneh je minilo štirideset let, odkar se je sel berlinski kongres, ki je dal Avstro-Ogrski pooblastilo, da zasede Bosno in Hercegovino. Izplačalo bi se, če bi današnje razmere primerjali z nadami in bojznitimi, ki se naslanjajo na ono povečanje Avstrije. Toda ne bomo tukaj razpravljali o učinkih okupacije na zunanjo politiko, dasi je stik s svetovno vojno z vso našo bosansko in balkansko politiko jasen. Le mimogrede naj omenjamo, da vodi od leta 1878. čez leto 1908. s svojo aneksijsko krizo in z njo provzročeno konstelacijo na Balkanu in čez leti 1912. in 1913. kakor sveča ravno črto razvoja do vojne.

Kar naj nas danes predvsem zanima, je nasprotje, ki se kaže med nemško-meščansko politiko od takrat in od danes in ki je dokaz za notranjo izpremembo nemškega meščanstva v Avstriji. Leta 1878. je bilo na krmilu takomenovano nemško ministrstvo s knezom Auerspergom na čelu, ki se je predvsem opiralo na zastopnike nemškega meščanstva, na nemške liberalce. Gospodarskim izpremembam in gospodarski politiki teh izvoljencev velike buržuazije bi bilo mnogo ugovarjati, dasi v praksi pod slovitim vladanjem nacionalne zveze veliki kapital ne dela slabih kupčij in nima v teh »protikapitalističnih« nemških nacionalcih vseh barv nič manj zveste oprode, kakor v liberalcih onega časa — toda kar razlikuje politiko nemškega meščanstva one dobe z ono njega potomcev, je predvsem, da so zastopali svoje politične ideje

Osvojitve Bosne in Hercegovine sta dinastiji priporočala že Radetzky in Tegethoff in ukoreninila se je čimdalje bolj misel, da se poišče vendarle nadomestilo za izgubljene italijanske pokrajine in za nadvladje v Nemčiji. Tudi ogrski minister zunanjih zadev, grof Andrassy, je popustil v prvotnem nasprotovanju proti temu načrtu, zato je že pred zasedanjem berlinskega kongresa, ki se je vršil dne 13. junija 1878., pripravil vse, da druge velesile sprejmejo angleški predlog, po katerem naj bi monarhija obe deželi zasedla in upravljala.

Kako so stali tedaj nemško-meščanski politiki nasproti tej želji krone, katero željo sta zastopala tudi odgovorni minister zunanjih zadev in nemška vlada v Avstriji? Kako malo so bili navdušeni za njo, izhaja že iz tega, da je Andrassy smatral še sredi maja za potrebno, da je pobijal namen okupacije. Kakor so leta 1876. od 112 nemškoliberalnih poslancev podpisano interpelacijo vložil, je li hoče vlada uporabiti svoj vpliv proti osvojitvi tujega ozemlja, tako so nadaljevali tudi pozneje boj proti vsakemu vmešavanju Avstrije na Balkanu, od katerega ne pričakujejo samo bojevitih zapletljajev, temveč tudi okrepitev slovenskega prebivalstva in s tem slovanskega vpliva. Že ko je marca 1878. grof Andrassy v delegacijah zahteval kredita za 60 milijonov goldinarjev, je glasovala večina nemških liberalcev proti in kredit, katerega je Andrassy zahteval z utemeljitvijo, da se bo mogel z večjim ugledom peljati v Berlin, ki pa je bil takrat že določen za vkorakanje v Bosno, so dovolili gospodski zborničarji z 39 proti 20 glasovom. Ko je potem bila končan bosanski vojaški pohod, so zahtevali liberalci, naj se okupacija odloči v državnem zboru, ne v delegacijah. Okupacija naj ne bo aneksija, temveč Avstrija naj gleda, da se častno iznebi poverjenega evropskega mandata. Tudi ko je vsled tega stališča odstopil knez Auersperg, je nemška levica vztrajala na tem, da bo njegovega naslednika podpirala le, če se odpove Andrassyjevi politiki. Nemški liberalci, čeprav razcepljeni na več klubov, so zahtevali, da se armada umakne. Ko je vlada vnovič zahtevala kredit 25 milijonov goldinarjev, je predlagal proračunski odsek, da ne odobri vladne predloge in pozivlja vlado, da neutegoma spravi berlinsko pogodbo pred državni zbor v ustavodajno obravnavanje. Državni zbor je sklenil na cesarja adresu glede naziranja o razlagi ustave in o zadnjih ciljnih politike.

O vprašanju odobritve berlinske pogodbe se je končno večina razcepila popolnoma, in po začasnem ministrstvu Stremayrjevim je prišel na krmilo Taaffe. Sedanje nemško meščanstvo mora biti po pravici prepri-

čano, da je ona politika, ki se je tako končala, bila napačna? Odklonitev v koraknja v Bosno in osvojitve tujega ozemlja je bila politika nemškega meščanstva pred štiridesetimi leti,

Dunajska pogajanja delavstva.

V soboto pozno zvečer so bila končana pogajanja o mezdni in delovni razmerah. Za najrazličnejše stroke, ki so udeležene, ni bilo mogoče skleniti v tako kratkem času rednih pogodb. Skleniti se je moral začasni dogovor, da se pridobi čas za končno ureditev. Dogovor je naslednji:

Štiritedenski provizorij.

Provizorična ureditev velja od ponedeljka, dne 24. t. m. dalje, torej do 20. julija končane mezdne preide. Velja za Dunaj in Spodnjo Avstrijo:

a) za vojnodajtvene obrate onih strok, ki jih obsega dunajska delovna pogodba z dne 12. februarja t. l.,
b) za take obrate tistih strok, ki sicer ne spadajo pod vojnodajtveni zakon, pa delajo večinoma za vojno potrebo. Če spada ta ali oni obrat v to kategorijo, bo določila posebna komisija, ki sestoji iz zastopnikov vojnega ministrstva in iz treh zastopnikov podjetnika in delavcev; predseduje minister za socialno skrb.

Mezdne doklade.

V imenovanih obratih dobe delavci te štiri tedne, za katere traja provizorij, naslednje tedenske doklade.

Orasli moški delavci, ki imajo več tedenske
mezdne kakor 100 K . . . . . K 14.—
dorasli moški delavci s tedensko mezdo do
100 kron . . . . . K 16.—
razentega za vsakega v delavčevi oskrbi se
nahajajočega rodbinskega člana . . . . . K 6.—
ženske in mladostni delavci . . . . . K 10.—

Če ima torej delavec prehranjevati ženo in dva otroka, dobi, če ima manj nego 100 K tedenske plače, 34 kron doklade; če ima več kot 100 K, pa dobi 32 kron doklade.

Končna ureditev.

V štirih tednih, za katere velja provizorični dogovor, se mora obravnavati o končni ureditvi celotnih mezdni in delovni razmer. V ta namen se določi posebni delovni odbor, ki bo zboroval pod predsedstvom ministra za socialno skrb in bo sestojal iz treh zastopnikov podjetnikov in treh zastopnikov delavcev. Temu odboru se odkaže tudi vprašanje delovnega časa.

Železničarji in državni delavci.

O zahtevah železničarjev se je temeljito razpravljalo. Privolitve, ki jih namerava dovoliti železniško ministrstvo, bo samo sporočilo deputaciji združenih organizacij. Privolitve, ki jih je doslej dalo ministrstvo, se ne morejo smatrati kot zadostne. Združene organizacije bodo pogajanja nadaljevale.

Državnim delavcem se vobče priznajo iste privolitve kakor železničarjem.

Druge zahteve.

Izjavo ministra za zunanje stvari glede na mir smo že sporočili včeraj. Enako smo sporočili včeraj, katere nadomestke na živilih je obljubil prehranjevalni urad za čas polovične krušne racije.

Vlada Seidlerjeva se nahaja v štadiju najhujše krize. Demisionirala bo, že danes ali jutri. Ob takih razmerah torej ni bilo mogoče razpravljati z njo o sklicanju parlamenta.

Sklepna obravnava.

Sklepna obravnava se je vršila danes v ministrskem predsedstvu. Obravnav so se udeležili ministrski predsednik, minister za socialno skrb, železniški minister in finančni minister, generalni ravnatelj Günther kot zastopnik podjetnikov in poslanci Domes, Foerstner, Renner, Sever in Tomschik. Obravnave so se vršile skoro

do 9. zvečer. Delavski svet, ki se je zbral že ob 6., je moral čakati, da so se vrnili poslanci iz ministrskega predsedstva in je potem sprejel poročila.

Seja delavskega sveta.

Tudi v soboto se niso mogla pričeti posvetovanja delavskega sveta na Dunaju pravočasno. Neprestano so prihajale iz ministrskega sveta od zastopnikov delavstva, ki so se tam z ministri pogajali, vesti, da pogajanja še niso končana. Ob 7. uri se je javilo, da upajo končati pogajanja tekom četrte ure, ob 8. uri pa je zopet prišla vest, da so se posvetovanja zavlekla in da so prekinjena, ker se je treba s podjetniki porazgovoriti. Začetek seje delavskega sveta je določil predsednik posl. Skaret za eno uro pozneje. Končno je prišlo ob 9. vendarle zastopstvo delavcev in sedaj je poročal o posvetovanjih in pogajanjih najprej sodrug dr. Renner. Pogajanja so trajala od jutra pa do 9. ure zvečer. Nato so poročali še drugi zastopniki, ki so se udeležili pogajanj, vsak o svoji misli.

Delavski svet je sklenil svoja posvetovanja ob tri četrti na 1. ponoči. Glasovanja predlaganih sklepov so se udeležili le delegati okrajnih delavskih svetov. Prvi del predloga pogajajoče se komisije se sprejme z vsemi glasovi proti 12 glasovom. Predlog, ki protestira proti aretaciji delavcev in mladih ljudi in ki zahteva, da se jih spusti na svobodo in pospeši preiskava, se sprejme. Predlog, ki pošilja finskim sodrugom, ki se nahajajo v najhujši stiski, najprisrčneje pozdrave in izraz simpatije: »Delavski svet obenem pozivlja nemške sodruge, da z vsemi svojimi močmi delajo na to, da omilijo usodo nesrečnih finskih sodrugov«, se soglasno sprejme.

Sklep delavskega sveta.

Delavski svet je na današnji seji (v soboto) sprejema poročila na znanje, sklenil po temeljiti razpravi naslednje:

Delavski svet sprejema poročilo o obravnavah o komisiji glede ureditve vprašanj industrielnega delovnega razmerja na znanje in pozivlja zaupnike, da priporočajo na zborovanjih obrate, ki se naj takoj sklčejo, da zopet prično z delom.

Delavski svet pričakuje, da bodo nadaljne obravnave za železničarje in državne delavce tudi dovedle do zadovoljivega rezultata.

Politični pregled.

Seidlerjev kabinet je podal demisijo. V smislu ministrskega sklepa je vitez Seidler podal demisijo celokupnega kabineta. Cesar, ki se je bil v nedeljo zjutraj vrnil z bojišča domov, je že popoldne sprejel ministrskega predsednika, ki mu je moral poročati, da je vsled sklepa Poljskega kluba postalo izključeno, da bi on mogel pred parlament in da je vsled tega treba novo politične odločitve krone. Cesar si je odločitev pridržal in je naročil vitez Seidlerju, da začasno vodi posle naprej. »Slov. Narodu« se poroča iz parlamentarnih krogov, da je že v soboto zvečer bil sklican ministrski svet, ki pa je bil v zadnjem trenutku odpovedan. Se stal se je le v nedeljo dopoldne in udeležili so se ga vsi člani kabineta. Ministrski svet ni trajal dolgo. Zboroval je pod vtisom, da je postala oseba viteza Seidlerja glavna ovira za sestavo parlamentarne večine, ki bi dovolila vsaj takozvane državne potrebščino in omogočila gladko zasedanje državnega zbora. V debati, ki je bila mestoma jako ostra, je ministrski predsednik Seidler postavil v ospredje vprašanje, ali se naj vlada načeloma odloči za režim § 14. Proti tej možnosti so se izjavili odločno ministri Silva Tarouca, Homann, Banhaus in Weisner, na kar je vitez Seidler izjavil, da on za svojo osebo hoče vse storiti, da se izogne § 14., da pa se je treba pripraviti na to, da bo mogoče voditi državne posle tudi brez parlamenta naprej, ako bi se pokazalo, da je uspešno sodelovanje vlade z državnim zborom izključeno. Do sporazuma med ministri ni prišlo, in pred koncem ministrskega sveta so posamezni ministri od viteza Seidlerja zahtevali, da jim omogoči avdijenco pri kroni, kateri hočejo razložiti svoje mnenju ministrskega predsednika nasprotujoče nazore. Ministrski svet je končno sklenil podati celo-

Po demisiji Seidlerjevega kabineta.

Dunaj, 24. junija. V poljskih poslanskih krogih se zatrjuje, da bo cesar odobril demisijo Seidlerjevega kabineta ter novemu možu poveril sestavo novega ministrstva. V svojem odgovoru na nemške propozicije je minister pl. Twardowski izjavil, da so Poljaki pripravljani, nadaljevati z nemškimi strankami pogajanja za sestavo večine v poslanski zbornici. Nemci pa izjavljajo, da bi bil odstop viteza Seidlenja pod slovanskim pritiskom za Nemce casus belli, in da bi ne mogli zaupati novi vladi, pa naj bi jej bil na čelu kdorkoli. Jutri bodo pri cesarju v avdijenci sprejeti načelnik krščansko-socialne stranke prelat Hauser ter poslanca dr. Sylvester in dr. Steinwender. Tudi baron Pantz je poklican k cesarju. Kriza bo rešena tekom tedna.

Dunaj, 24. junija. Za jutri so pozvani k cesarju dr. Korošec, Stanek in ostali voditelji opozicijskih strank. Ukrajinci izjavljajo, da bo ena prvih njihovih zahtev odprava 11 krajana za Galicijo. Izvršilni odbor desnice gosposke zbornice je sklenil soglasno resolucijo, ki zahteva, da se takoj skliče parlament. Za petek je sklicana plenarna seja desnice. Češka skupina bo imela sejo v četrtek.

Nemški državni zbor.

Berlin, 24. junija. Kakor poročajo parlamentarni krogi, utegnejo predložiti nemškemu parlamentu še v poletnem zasedanju, ki bo trajalo do 12. julija, novo kreditno predlogo. Zadnja, v marcu sprejeta predloga je znašala 10 milijard, in če bo sprejeta tudi nova predloga, bo znašal celotni vojni dolg Nemčije 139 milijard mark.

Kühlmann o položaju.

Berlin, 24. junija. V nemškem državnem zboru se je vršilo danes drugo branje proračuna vnanjega urada. Nacionalno-liberalna stranka je vložila predlog o reformi vnanje službe. V debato je posegel državni tajnik dr. pl. Kühlmann, ki je podal splošen pregled državne politike ter izvajal: Če govorim o razmerju z našimi zavezniki, moram najprej omeniti, da je v sosedni prijateljski avstro-ogrski monarhiji iz notranjepolitičnih razlogov odstopil vnanji minister grof Czernin. Če nas more kaj sprizjajati z odstopom tega sijajnega državnika, je dejstvo, da mu je naša zaveznica Avstro-Ogrska v osebi grofa Buriana dobila naslednika, ki je odlični diplomat in zvest branitelj avstro-ogrsko-nemške zveze. Njegova velika zasluga je, da sta se v glavnem stanju sestala vladarja obeh zveznih držav, ki sta izjavila, da hočeta obstoječe zvezno razmerje ne le ohraniti, marveč tudi utrditi, razširiti in poglobiti v politični gospodarski in vojaški smeri. Z grofom Burianom smo v Berlinu razpravljali o temeljnih načelih razširjene in poglobljene zveze. Razprava se bo pismeno nadaljevala. Državni kanceler se poda v kratkem na Dunaj, kjer se bodo konference nadaljevale. Kühlmann se je spominjal Bolgarije, ki je v težkih časih stopila na našo stran. Obvezna izjava Radoslavovega naslednika nam daje poročstvo, da ostane bolgarska politika tudi v bodoče neizpremenjena.

Boljševiško gospodarstvo.

Berlin, 24. junija. Kakor poročajo iz Moskve, je bilo zastopanih na prvem kongresu višlega sveta za ljudsko gospodarstvo osem okrajev in 34 gubernij. Kongres je spoznal za potrebne naslednje ukrepe in odredil, da se izvedejo: Nadaljevanje popolne likvidacije veleposestva in popolna odstranitev buržuazije od vodstva gospodarskega življa dežele. Kot prva naloga je prišla v poštev na pr. prehod rudarske in plavžarske

industrije ter kemične naitalne in tekstilne industrije v roke delavstva.

Iz italijanskega parlamenta.

Curiah, 24. junija. (K. u.) »Agenzia Stefani« poroča: Italijanski senat je sprejel po govoru ministrskega predsednika Orlanda sledeči sklep: Senat kot zvest tolmač čuvstev cele Italije, je ponosen na hrabrost armade in mornarice in izraža močnim in slavim borilcem na kopnem, na vodi in v zraku besedo zahvale in zaupanja. Senat je pritril nato predlogu, ki podeljuje vsem meščanom, ki so služili v mobilizirani armadi, volilno pravico in je odobril začasni proračun do konca decembra 1918.

Orlandovo poročilo z boljšča.

Lugano, 24. junija. Ministrski predsednik Orlando se je vrnil včeraj s fronte v Rim. Tu je izjavil, da je položaj za ententno stvar izvrsten in je še pridejal: Nadaljnje v kratkem.

Poziv ruske vlade.

Stokholm, 24. junija. »Svenska Dagbladet« poroča iz Helsingforsa: Vlada sovjetrov v Petrogradu je izdala poziv, v katerem obdoljuje socialne revolucionarje in menjševike, da sodelujejo z imperialisti in češkoslovaškimi četami, ki so zavzele Samaro in Omsk.

Ljening potuje na Dunaj in v Berlin.

Kopenhagen, 24. junija. »Izvestija« poročajo: Ljening bo brzkone v kratkem potoval na Dunaj in v Berlin, ker smatra sovjetska vlada za potrebno, da se razgovore ruski, nemški in avstrijski državniki o pereh vprašanjih. Ljeninga bo spremljalo odposlanstvo boljševiške vlade.

Češkoslovaške čete na Ruskem.

Helsingfors, 24. junija. Češkoslovaške legije so zavzele s 40.000 možmi Vladivostok. Odstavili so sovjetske vlade in razobesili v mestu češkoslovaško zastavo. Iz Petrograda prihajajo obenem vesti, da napredujejo Čehi in Slovaki tudi v južni Rusiji in da so zavzeli mesto Stavropol.

Izjava angleških delavskih ministrov.

London, 23. junija. Delavski člani vlade so izdali izjavo, v kateri pravijo, da so morali svoj čas, ko še delavstvo ni imelo dovolj vpliva v posvetovalnih skupščinah, večini glasovati proti svojemu prepričanju, kakor pač zahteva koalicijski sistem. Isto so delale pač tudi druge stranke. Saj pa so politični boji domalega potihnil in en cilj, cilj svobode sveta je moral biti tisti rezultat, ki je vse drugo nadkrijeval. Velike važnosti je, da si ohranimo narodno enotnost. Tekom 16 mesecev nam je dala Rusija jasno spoznanje, kakšno gorje nam preti. Dasi ravno si je odvrгла carizem, pa je postala žrtev skupnega sovražnika. Njeno prebivalstvo se nahaja v stanju politične izčrpanosti in je ponižano ter brezmočno, kakor še nikdar ne. Upamo pa, da bodo mogli Rusi v kratkem zopet podpirati skupno stvar in pripomoči streti nemški militarizem.

Irska ne da vojakov.

Amsterdam, 24. junija. Energični odpor Ircev proti uvedbi vojaške dolžnosti na Irskem je imel popoln uspeh. V informiranih londonskih krogih se zatrjuje, da se izvršitev vojaške dolžnosti na Irskem končno veljavno opusti, ker se je Lloyd George prepričal, da bi vsak poskus, uveljaviti vojaško dolžnost na Irskem, dovel do odkritega upora irskega ljudstva.

Slovani v ameriški armadi.

Haag, 24. junija. Kakor poroča holandski Nieuwe Buro je predsednik Združenih držav, Wilson, pritril nasvetu, da se Poljaki, Čehi in Jugoslovani uvrste v ameriško armado.

Sneg v Buenos Airesu.

Buenos Aires, 24. junija. V Buenos Airesu in na mnogih drugih krajih Argentinije

je zapadel sneg. Ta izredna prikazen vzbuja senzacijo, ker tukaj že mnogo desetletij ni bilo snega. Tudi v ostalih pokrajinah južne Amerike sneži.

Aprovizacija.

Govejo meso na Izkaznice B prejmejo stranke po znižani ceni v sredo, dne 26. t. m. in v četrtek, dne 27. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: V sredo, dne 26. t. m. popoldne od pol 2. do 2. štev. 1 do 200, od 2. do pol 3. štev. 201 do 400, od pol 3. do 3. štev. 401 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 800, od pol 4. do 4. štev. 801 do 1000, od 4. do pol 5. štev. 1001 do 1002, od pol 5. do 5. štev. 1201 do 1400, od 5. do pol 6. štev. 1401 do 1600. V četrtek, dne 27. t. m. dopoldne od 8. do pol 9. štev. 1601 do 1800, od pol 9. do 9. štev. 1801 do 2000, od 9. do pol 10. štev. 2001 do 2200, od pol 10. do 10. štev. 2201 do konca.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih. Šhajališče sodrugov vseh narodov.

Srbenje
Garje
Lišaj
Hraste

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5; rodbinski lonček K 9. PARATOL-PRASEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzeli pri Paratol delavnice lekarnarja Ulmer, BUDAPEŠTA VII-11., ROZSA UTCA 21.

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
Stalna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

Se s staro prevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Agitirajte za „Naprej“! Posiljajte ga vojakom!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju kot oficijelno subskripcijsko mesto sprejema prijave na

VIII. avstrijsko vojno posojilo

po originalnih pogojih:

I. davka prosto 5½% amortizacijsko državno posojilo à 91'54%. II. davka proste 5½% odpovedljive drž. zakladnice à 95'50%.

Tiskovine za prijavo in pojasnila so strankam brezplačno na razpolago pri naših blagajnah.